

معرفی امکانات و ویژگیهای سامانه مدیریت نشریات علمی سینا وب

مقدمه

نشریات دانشگاهی بخش جدایی ناپذیری از ساختار دانشگاه شده‌اند. اگر تا امروز، دانشگاه را به عنوان جایی می‌شناختیم که در آن پژوهش و آموزش انجام می‌شود، حال انتشار و به خصوص انتشار منظم نشریات علمی، یکی از اجزای اصلی دانشگاه شده است. گروه‌های علمی دانشگاهی برای پیشبرد مقاصد آموزشی و پژوهشی خود، نشریه‌های علمی - ترویجی یا علمی - پژوهشی را تأسیس کرده و یافته‌های پژوهشی یا گزارش‌های آموزشی اعضای هیأت علمی خود را در آن منتشر می‌کنند. انتشار نشریات، در مقایسه با کتاب، نیاز به ساختار سازمانی پیچیده‌تری دارند. سامانه مدیریت نشریات علمی (سیناوب) باهدف فراهم آوردن زمینه لازم برای انجام بهتر و به موقع تمامی فرآیندهای انتشار مجلات علمی طراحی و پیاده‌سازی شده است.

سیناوب، سامانه یکپارچه مدیریت نشریات ادواری است که توسط شرکت شریف پردازشگر دانش طراحی و پیاده‌سازی و با همکاری برخی انجمن‌های علمی، مراکز پژوهشی و دانشگاهی توسعه یافته است و هم‌اکنون به یکی از بهترین سامانه‌های مدیریت نشریات علمی تبدیل شده است. هم‌اکنون بیش از ۱۲۰۰ نشریه علمی وابسته به دانشگاه‌های مختلف و انجمن‌های علمی از این سامانه برای مدیریت انتشار الکترونیک نشریات خود استفاده می‌کنند. کار تحقیق و توسعه این سامانه با همکاری همه نشریات و به صورت متمرکز در شرکت شریف پردازشگر دانش همچنان ادامه دارد. برای اطلاعات بیشتر پیرامون سیناوب و سایر طرح‌های شریف پردازشگر دانش به آدرس زیر مراجعه کنید:

www.sinaweb.net

معرفی سامانه

سامانه مدیریت نشریات علمی سیناوب برای نظم بخشیدن و تسهیل چرخش مقاله و اطلاعات پیرامون آن در سامانه تولید نشریات علمی و دانشگاهی طراحی شده است. به بیانی ساده، این سامانه مقالات را از نویسنده دریافت می‌کند، در کارتابل سردبیر نشریه قرار می‌دهد، به محض دستور سردبیر آن را برای داوران یا ارزیابان معین شده ارسال می‌کند، نظر تخصصی داور درباره مقاله را ثبت کرده و به سردبیر (یا دبیر تخصصی) عودت می‌دهد. اگر انجام کار داور با تأخیری همراه شد، سامانه به صورت خودکار پیام‌های پیگیری را ارسال می‌کند. بعد، در صورت اعلام نیاز توسط داور، سامانه مقاله را به نویسنده برمی‌گرداند تا ویرایش‌ها یا تغییرات لازم را

انجام دهد و ویراست جدید را دوباره وارد چرخه داوری کرده تا به تأیید نهایی برسد (یا در صورت عدم احراز صلاحیت چاپ، آن را از این چرخه خارج می‌کند). در مرحله بعدی، مقاله را به ویراستار نشریه می‌سپارد تا ویرایش‌های زبانی لازم را انجام دهد. به همین ترتیب، صفحه‌آرای نشریه مقاله ویرایش شده را از طریق سامانه سیناوب دریافت کرده و نسخه آماده انتشار را در سامانه بارگذاری می‌کند. در اینجا سردبیر می‌تواند نسخه الکترونیک را منتشر کرده و نسخه چاپی را از طریق همین سامانه برای چاپخانه ارسال کند.

به این ترتیب، سامانه مدیریت نشریات سیناوب در نقش یک منشی پیگیر و فعال، تمامی امور مربوط به چرخه انتشار نشریات علمی را انجام می‌دهد. هر فردی که در این سامانه ثبت‌نام می‌کند، در ابتدا به عنوان نویسنده شناخته می‌شود و فقط می‌تواند مقالات جدیدی را ارائه دهد. برای پذیرش سایر مسئولیت‌ها، نقش‌های دیگری در سامانه وجود دارد.

در سامانه سیناوب ده نقش مجزا قرار دارد. هر کاربر می‌تواند صاحب یک یا چند نقش باشد. اگر کاربری چند نقش داشته باشد، می‌تواند با مراجعه به صفحه اول سایت، نقش خود را تغییر دهد. برای مثال اگر یک کاربر در این سامانه به عنوان نویسنده و داور تعریف شده است، می‌تواند با مراجعه به صفحه اختصاصی خود، یکی از دو نقش نویسندگی یا داوری را انتخاب کرده و به ایفای مسئولیت خود بپردازد.

ده نقشی که در سامانه سیناوب وجود دارد به شرح ذیل است:

۱. نویسنده
۲. داور
۳. اعضای هیأت تحریریه
۴. کارشناس
۵. سردبیر
۶. دبیر تخصصی
۷. ویراستار
۸. صفحه‌آرا
۹. ناشر
۱۰. مدیر سامانه

امکانات و سطح دسترسی هر یک از این نقش‌ها متفاوت است. نویسنده تنها می‌تواند مقاله‌ای را ارائه دهد یا مقالاتی که پیش از این ارائه داده را مدیریت کند، داور تنها می‌تواند نظر خود درباره یک مقاله ارجاعی را درج کند، و مدیر سامانه می‌تواند همه تنظیمات مربوط به سامانه و اختصاص نقش‌ها را انجام دهد.

امکانات و سطح دسترسی هر یک از این نقش‌ها متفاوت است.

- **نویسنده** تنها می‌تواند مقاله‌ای را در سامانه ثبت کرده و ارسال کند. همچنین این امکان وجود دارد تا وضعیت مقاله را پیگیری کرده و از آخرین تصمیم‌گیری در رابطه با مقاله اطلاع پیدا کند.
 - **کارشناس** به عنوان مدیر اجرایی نشریه، مقالات را دریافت کرده و پس از بررسی اولیه چنانچه با شرایط و ضوابط مجله انطباق داشته باشد، برای تعیین داور و تصمیم‌گیری در اختیار سردبیر قرار می‌دهد.
 - **داور** تنها می‌تواند نظر خود را در رابطه با مقالات ارائه کرده و جزئیات فرم داوری مقالاتی که خود داوری کرده است، مشاهده کند.
 - **اعضای هیأت تحریریه** می‌توانند مقالاتی که از طرف سردبیر به آنها ارجاع داده می‌شود را بررسی کرده و نظر خود را در هر مرحله اعلام کنند.
 - **سردبیر** مسئولیت اصلی نشریه را بر عهده دارد و بر تمامی فرآیند ارزیابی، داوری و انتشار الکترونیکی مقالات نظارت کامل دارد.
 - **دبیر تخصصی** در واقع دستیار اصلی سردبیر است و این امکان وجود دارد تا با اجازه سردبیر، مقالات را به داوری ارسال کرده و پس از مشاهده نتیجه داوری مقالات را برای نویسنده ارسال نماید. سیناوب امکان واگذاری بخشی از مسئولیت سردبیری را به دبیر تخصصی فراهم کرده است. دبیر تخصصی می‌تواند از میان اعضای هیأت تحریریه نشریه یا سایر افراد انتخاب شود.
 - **ویراستار ادبی** وظیفه ویرایش مقالات را بر عهده دارد. مقالات که به ارزیابی آنها به اتمام رسیده و مورد پذیرش قرار گرفته است پس از اصلاحات و بازنگری و تأیید نویسنده، برای آماده‌سازی جهت انتشار به ویراستار ادبی ارسال می‌شود.
 - **صفحه آرا** مقالات ویراستاری شده را بر اساس تنظیمات اصلی مجله صفحه‌آرایی کرده و به فرمت پی‌دی‌اف برای بارگذاری در سامانه ذخیره می‌کند.
 - **ناشر** وظیفه انتشار مقالات از قبل منتشر شده را در سامانه دارد. همچنین دوره و شماره مجلات جدید را تعریف کرده و مقالات نهایی شده را در سامانه بارگذاری کرده و انتشار می‌دهد.
 - **مدیر سامانه** در واقع همان سردبیر است تمامی اختیارات تعیین وظایف، ورود اطلاعات و واگذاری نقش‌ها به افراد مختلف توسط مدیر سامانه انجام می‌پذیرد. در ادامه هر یک از موارد فوق‌الذکر را به تفصیل توضیح داده می‌شود.
- با توجه به نقش‌های مختلفی که هر فرد در سامانه دارد، این راهنما بخش‌های متناظر با هر نقش را شامل می‌شود. کاربران محترم می‌توانند فقط به مطالعه نقش مورد نظر خود بپردازند.

سیناوب در مقایسه با سایر سامانه‌ها

نسخه اولیه سامانه سیناوب در یک پروژه پژوهشی و با تلفیقی از سامانه‌های معتبر مشابه ساخته شده است. دو سامانه مشابه «اسکالر وان» و «ادیتوریال منیجر» هسته اولیه این طرح را تشکیل می‌دهند که بسیاری از امکانات و قابلیت‌های آن‌ها در سیناوب بازسازی شده است. اما آن چیزی که سیناوب را متمایز از هسته اولیه خود می‌کند، جریان توسعه نرم‌افزار در طول چند سال همکاری مستمر تیم توسعه با نشریات مختلف است. در طول این مدت، که به صورت بی‌وقفه ادامه داشته، تیم تحقیق و توسعه تمامی تلاش خود را برای توسعه این سامانه مبذول داشته‌اند. البته بخش مهمی از این توسعه را باید مرهون پیشنهادات ارائه‌شده توسط نشریات دانست تا آنجا که امروز نسخه‌ای در اختیار کاربران قرار دارد که علاوه بر کارآمدی و استاندارد، بومی و چند زبانه هم هست. افزون بر این، تیم تحقیق و توسعه این نرم‌افزار پیوسته در کنار کاربران قرار دارد تا درخواست‌ها و نیازهای جدید آن‌ها را به قابلیت‌های سامانه اضافه کند.

برای مقایسه بیشتر سامانه سیناوب و سامانه‌های مشابه خارجی، شما را به مقایسه امکانات این سامانه با سامانه «اوپن ژورنال سیستم» یا «اوجی.اس»¹ دعوت می‌کنیم. سامانه «اوجی.اس» که با یک بودجه قابل توجه دولتی و در قالب طرح کلان «نظام باز دانش» در کانادا طراحی شده است، را می‌توان به رایگان از سایت طرح مذکور دریافت و نصب کرد. جدای از مهارتی که نصب و راه‌اندازی این سامانه نیاز دارد، بسیاری از امکانات و قابلیت‌های سیناوب را ندارد. از جمله مهم‌ترین این امکانات که در همان نگاه اول به چشم می‌آید، می‌توان به طراحی قالب سامانه و نیز امکانات اختصاصی برای زبان فارسی اشاره کرد.

با توجه به نقش‌های مختلفی که هر فرد در سامانه دارد، این راهنما بخش‌های متناظر با هر نقش را شامل می‌شود. فرآیند دریافت و ارزیابی مقالات به شرح زیر است.

¹ Open Journal System (OJS): <http://pkp.sfu.ca/?q=ojs>

